# Anlatıcı, Bakış Açısı ve Anlatım Biçimleri

Çalışma Kâğıdı · 30 Soru · Kolaydan Zora

Ad Soyad _____ Sınıf / No _____ Tarih _____

**KONU ÖZETİ**

- **Anlatıcı**, olayları okura aktaran kurmaca sestir; yazarla karıştırılmamalıdır. **İlahi (hâkim) bakış açısı:** Anlatıcı her şeyi bilir; kişilerin iç dünyasını, geçmişini, düşüncelerini aktarır (3. kişi).
- **Kahraman anlatıcı:** Olayları yaşayan kişi anlatır; birinci kişi (ben) kullanılır, yalnızca kendi bildiklerini ve hissettiklerini aktarır. **Gözlemci anlatıcı:** Kamera gibi yalnızca görüleni ve duyulanı aktarır; kişilerin iç dünyasına girmez.
- **Öyküleme (hikâye etme):** Olayların kişi, zaman ve mekâna bağlı olarak bir akış içinde anlatılmasıdır; eylem bildiren sözcükler öne çıkar. **Betimleme:** Varlıkların renk, ses, koku gibi özellikleriyle sözle resminin çizilmesidir; niteleyici sözcükler öne çıkar.
- **Açıklama:** Bir konuda bilgi vermek, öğretmek amacıyla yapılan anlatımdır. **Tartışma:** Bir düşünceyi savunmak ve karşıt görüşü çürütmek amacıyla yapılır; okuru **ikna etme** amacı taşır. **Onaylama** ise bir düşünceye katılmayı, doğruluğunu kabul etmeyi bildirir.
- Anlatımda kullanılan **kip** metnin havasını değiştirir: "-mış" (duyulan geçmiş) masal, fabl ve destanlarda aktarılan bir olayı; "-dı" (görülen geçmiş) yaşanmış, tanık olunmuş bir olayı; gelecek zaman ise tahmin ve plan havasını yansıtır.

## KOLAY Isınma Soruları (1–10)

**1** Boşlukları doldurunuz.

a) Olayları yaşayan kişinin "ben" diyerek anlattığı bakış açısına ..... bakış açısı denir.

b) Kişilerin iç dünyasını da bilen, her şeyi bilen anlatıcının bakış açısına ..... bakış açısı denir.

c) Yalnızca görüleni ve duyulanı aktaran anlatıcının bakış açısına ..... bakış açısı denir.

---

**2** "Pazar yeri sabahın erken saatinde kalabalıklaşmıştı. Kırmızı domatesler tezgâhlarda tepeler hâlinde yükseliyor, taze nane kokusu serin havaya karışıyordu. Beyaz önlüklü yaşlı bir satıcı, kırışık elleriyle incirleri tek tek diziyordu."

Bu parçada ağırlıklı olarak kullanılan anlatım biçimi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Tartışma B) Betimleme C) Açıklama D) Öyküleme E) Karşılaştırma

---

3 "Ben o gün köprünün başında bekliyordum. Kalbim göğsümden fırlayacak gibiydi; mektubu verip vermemek arasında gidip geliyordum. Sonunda derin bir nefes aldım ve zarfı onun eline tutuşturdum."
Bu parçada hangi bakış açısı kullanılmıştır?

A) Kahraman anlatıcı bakış açısı
B) İlahi bakış açısı
C) Gözlemci bakış açısı
D) Yazarın biyografik anlatımı
E) Tiyatro anlatımı

4 Aşağıdaki ifadelerin başına doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.
( ) Anlatıcı ile yazar her zaman aynı kişidir.
( ) Gözlemci anlatıcı kişilerin iç dünyasını ayrıntılı biçimde aktarır.
( ) Betimlemede niteleyici sözcükler öne çıkar.
( ) Tartışmada okuru ikna etme amacı vardır.

5 Anlatım biçimlerini amaçlarıyla eşleştiriniz.
a) Öyküleme b) Betimleme c) Açıklama d) Tartışma
1. Bir konuda bilgi vermek
2. Bir düşünceyi savunup karşıt görüşü çürütmek
3. Olayları bir akış içinde anlatmak
4. Varlıkların sözle resmini çizmek

6 "Adam kapıyı açtı, içeri girdi. Şapkasını çıkarıp askılığa astı. Masadaki mektubu aldı, okumadan cebine koydu. Pencereye yürüdü ve uzun süre dışarıyı seyretti."
Bu parçada kullanılan bakış açısı aşağıdakilerden hangisidir?

A) İlahi bakış açısı
B) Kahraman anlatıcı bakış açısı
C) Mektup anlatımı
D) Gözlemci bakış açısı
E) İç monolog

7 Aşağıdakilerden hangisi **öyküleme** için söylenemez?

A) Olay, kişi, zaman ve mekân unsurlarına dayanır.
B) Eylem bildiren sözcükler sık kullanılır.
C) Bir düşünceyi kanıtlarla savunmak için kullanılır.
D) Olaylar bir akış ve sıra içinde verilir.
E) Hikâye, masal, fabl gibi türlerde sık görülür.

8 "Evvel zaman içinde, bir ormanda yaşlı bir baykuş yaşarmış." cümlesinde kullanılan "-mış" ekinin anlatıma kattığı özellik aşağıdakilerden hangisidir?

A) Olaya anlatıcının tanık olduğunu göstermesi
B) Olayın gelecekte olacağını bildirmesi
C) Bir isteği ya da dileği bildirmesi
D) Olayın bir koşula bağlı olduğunu göstermesi
E) Olayın başkasından duyulmuş, aktarılan bir olay olduğunu hissettirmesi

9 Aşağıdaki cümleleri bildirdikleri işleve göre (açıklama / ikna etme / onaylama) sınıflandırınız.
a) "Haklısın, bu kararı birlikte vermeliyiz."
b) "Karınca, yiyeceğini yaz aylarında toplayıp yuvasında saklar."
c) "Bana bir şans daha verirsen, sözümü tutacağımı göreceksin."

10 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde **ikna etme** amacı vardır?

A) Bu yol, iki köyü birbirine bağlar.
B) Bir kez dene, bu yolun seni daha çabuk götüreceğini sen de göreceksin.
C) Yol kenarında sarı çiçekler açmıştı.
D) Evet, sen de haklısın.
E) Dün bu yoldan eve döndüm.

## ORTA Pekiştirme Soruları (11–20)

11 "Demirci Hasan Usta, körüğü son bir kez bastırdı. Dükkândaki çırağı, ustasının artık yorulduğunu düşünüyordu; oysa ustanın aklında yıllar önce ölen babasının öğütleri vardı. Hasan Usta, babasının sesini duyar gibi oldu ve kızgın demiri örse koydu."
Bu parçada hangi bakış açısının kullanıldığını gösteren en belirgin ipucu aşağıdakilerden hangisidir?

A) Anlatıcının, ustanın aklından geçenleri ve çırağın düşüncelerini bilmesi
B) Olayın bir demirci dükkânında geçmesi
C) Olayın geçmiş zaman kipiyle anlatılması
D) Parçada diyalog bulunmaması
E) Kahramanın adının verilmesi

12 "Kentlerde ağaç dikmek yalnızca bir süsleme işi değildir. Bazıları ağaçların yollarda yer kapladığını, yaprak dökerek temizliği zorlaştırdığını ileri sürer. Oysa tek bir yetişkin ağaç, yazın çevresindeki havayı birkaç derece serinletir, gürültüyü azaltır, kuşlara yuva olur. Bu yararlar düşünüldüğünde birkaç yaprağı süpürmek küçük bir bedeldir."
Bu parçada ağırlıklı olarak kullanılan anlatım biçimi ve bunun kanıtı aşağıdakilerin hangisinde birlikte verilmiştir?

A) Betimleme – ağaçların renklerinin anlatılması
B) Öyküleme – olayların sırayla anlatılması
C) Tartışma – karşıt görüşün aktarılıp "oysa" ile çürütülmesi
D) Açıklama – bir terimin tanımının yapılması
E) Betimleme – kuş seslerinin duyurulması

13 "Adam kapıyı açtı, içeri girdi. Şapkasını çıkarıp askılığa astı. Masadaki mektubu aldı, okumadan cebine koydu. Pencereye yürüdü ve uzun süre dışarıyı seyretti."
Bu parçayı **ilahi bakış açısıyla** yeniden yazmak için eklenebilecek **bir cümle** yazınız ve bu cümlenin bakış açısını nasıl değiştirdiğini açıklayınız.

14 "Ben o gün köprünün başında bekliyordum. Kalbim göğsümden fırlayacak gibiydi; mektubu verip vermemek arasında gidip geliyordum. Sonunda derin bir nefes aldım ve zarfı onun eline tutuşturdum."
Bu parça **gözlemci bakış açısıyla** yeniden yazılsaydı aşağıdaki bilgilerden hangisi metinden çıkarılmak zorunda kalırdı?

A) Kahramanın köprünün başında beklemesi
B) Kahramanın zarfı birine vermesi
C) Olayın bir köprü başında geçmesi
D) Kahramanın elinde bir zarf bulunması
E) Kahramanın kalbinin göğsünden fırlayacak gibi olması

15 Aşağıdaki cümlelerde belirtilen anlatım biçimi doğruysa D, yanlışsa Y yazınız.
( ) "Güneş batarken gökyüzü turuncu ve mora boyandı." (betimleme)
( ) "Mikroplar, gözle görülemeyecek kadar küçük canlılardır." (öyküleme)
( ) "Kapıyı çaldı, cevap alamayınca geri döndü." (öyküleme)
( ) "Bazıları ödevin gereksiz olduğunu söyler; oysa ödev, öğrenileni kalıcı kılar." (tartışma)

16 Bir masal, "-mış" yerine gelecek zaman kipiyle ("Bir gün bir padişah ormana gidecek...") anlatılsaydı anlatımda aşağıdaki değişikliklerden hangisi olurdu?

A) Olaylar anlatıcının gözüyle tanık olunmuş gibi algılanırdı.
B) Masalın kişileri değişirdi.
C) Masalın mekânı belirginleşirdi.
D) Olaylar yaşanmış ve aktarılan olaylar gibi değil, henüz olmamış tahmin ya da plan gibi algılanırdı.
E) Olay örgüsü tamamen ortadan kalkardı.

17 "Pazar yeri sabahın erken saatinde kalabalıklaşmıştı. Kırmızı domatesler tezgâhlarda tepeler hâlinde yükseliyor, taze nane kokusu serin havaya karışıyordu. Beyaz önlüklü yaşlı bir satıcı, kırışık elleriyle incirleri tek tek diziyordu."
Bu parçada betimlemeyi güçlendiren unsurlarla ilgili aşağıdakilerden hangisi **söylenemez**?

A) Olayların sonucunu merak ettiren bir düğüm oluşturulmuştur.
B) Görme duyusuna seslenen ayrıntılar vardır.
C) Koku duyusuna seslenen bir ayrıntı vardır.
D) Niteleyici sözcüklerden yararlanılmıştır.
E) Bir insan tipi dış görünüşüyle tanıtılmıştır.

18 "Kıyıda duran ihtiyar balıkçı, ağlarını onarıyordu. İçinden, oğlunun bu kış denize açılmasına izin vermeyeceğini geçirdi."
Bu parçadaki anlatıcıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

A) Olayları yaşayan kişidir ve "ben" diyerek anlatmaktadır.
B) Yalnızca görüleni aktarmaktadır.
C) Kişinin aklından geçenleri bildiği için ilahi bakış açısıyla anlatmaktadır.
D) Anlatıcı, balıkçının oğludur.
E) Olayı bir mektupta aktarmaktadır.

19 "Okul bahçesi" konusunu önce **betimleme**, sonra **öyküleme** ile anlatan birer cümle yazınız.

20 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde **onaylama** vardır?

A) Bu sorunun kökeni yıllar öncesine dayanır.
B) Söylediklerine katılıyorum; bu sorunu ancak birlikte çözebiliriz.
C) Lütfen bu sorunu bir kez daha düşün.
D) Sorun, toplantının ardından büyüdü.
E) Sorunu çözersek herkes rahatlar.

**ZOR** Düşünme Soruları (21–30)

21 "Demirci Hasan Usta, körüğü son bir kez bastırdı. Dükkândaki çırağı, ustasının artık yorulduğunu düşünüyordu; oysa ustanın aklında yıllar önce ölen babasının öğütleri vardı. Hasan Usta, babasının sesini duyar gibi oldu ve kızgın demiri örse koydu."
Bu parça **kahraman anlatıcı** bakış açısıyla, Hasan Usta'nın ağzından yeniden yazılsaydı aşağıdaki bilgilerden hangisi aynı kesinlikle verilemezdi?

A) Ustanın körüğü bastırması
B) Ustanın babasının öğütlerini hatırlaması
C) Ustanın kızgın demiri örse koyması
D) Ustanın babasının sesini duyar gibi olması
E) Çırağın, ustasının yorulduğunu düşünmesi

22 "Kalabalık meydanda herkes bir yöne koşuyordu. Genç kız, elindeki çiçekleri göğsüne bastırdı; birinin onu fark etmesini ne çok istiyordu. Yaşlı saatçi ise dükkânının camından bu telaşı izliyor, kendi gençliğini düşünüyordu."
Bu parçayla ilgili aşağıdakilerden hangisi **yanlıştır**?

A) Anlatıcı, olayların içinde yer alan bir kahramandır.
B) Öyküleme ve betimleme birlikte kullanılmıştır.
C) Anlatıcı birden fazla kişinin iç dünyasını bilmektedir.
D) Olaylar üçüncü kişi ağzından anlatılmıştır.
E) İlahi bakış açısı kullanılmıştır.

23 I. Anlatıcı, olayları "ben" diyerek aktarır.
II. Anlatıcı, kişilerin yalnızca konuşmalarını ve hareketlerini aktarır.
III. Anlatıcı, kişilerin geçmişini, düşüncelerini ve geleceğini bilir.
Yukarıdaki açıklamalar sırasıyla hangi bakış açılarına aittir?

A) İlahi – gözlemci – kahraman anlatıcı
B) Gözlemci – kahraman anlatıcı – ilahi
C) Kahraman anlatıcı – ilahi – gözlemci
D) Kahraman anlatıcı – gözlemci – ilahi
E) İlahi – kahraman anlatıcı – gözlemci

**24** "Kentlerde ağaç dikmek yalnızca bir süsleme işi değildir. Bazıları ağaçların yollarda yer kapladığını, yaprak dökerek temizliği zorlaştırdığını ileri sürer. Oysa tek bir yetişkin ağaç, yazın çevresindeki havayı birkaç derece serinletir, gürültüyü azaltır, kuşlara yuva olur. Bu yararlar düşünüldüğünde birkaç yaprağı süpürmek küçük bir bedeldir."
Bu parçanın yazarı, görüşünü güçlendirmek için aşağıdakilerden hangisine **başvurmamıştır**?

A) Karşıt görüşü dile getirmeye
B) Bir uzmanın sözünü tanık olarak göstermeye
C) Somut yararları sıralamaya
D) Sonuçta bir değerlendirme yapmaya
E) Karşıt görüşü çürütmeye

**25** "Masallar ve fabllar çoğunlukla duyulan geçmiş zamanla anlatılır. Bu kip, anlatıcıyla olay arasına görünmez bir mesafe koyar: Anlatıcı olayı görmemiştir, yalnızca duyduğunu aktarır. ....."
Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) Bu nedenle masallar yalnızca çocuklar için yazılır.
B) Oysa romanlar hiçbir zaman geçmiş zamanla anlatılmaz.
C) Böylece okur, kendisini gerçek bir tanıklıktan çok kuşaktan kuşağa aktarılan bir anlatının içinde bulur.
D) Masalların uzunluğu yüzyıllar içinde değişmiştir.
E) Fabllarda kahramanlar çoğunlukla hayvanlardır.

**26** Aşağıdaki öyküleyici cümleyi, aynı olayı anlatacak biçimde **betimleme** ağırlıklı hâle getiriniz.
"Yaşlı kadın kapıyı açıp misafirini içeri aldı."

**27** "Sabah uyandığımda annem mutfakta türkü söylüyordu. Sesini duyunca hemen yataktan fırladım."
Bu parçadaki anlatıcı ve kip kullanımıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

A) İlahi anlatıcı, duyulan geçmiş zamanla bir masal anlatmıştır.
B) Gözlemci anlatıcı, gelecek zamanla bir plan anlatmıştır.
C) Kahraman anlatıcı, gelecek zamanla bir tahmin yürütmüştür.
D) İlahi anlatıcı, geniş zamanla genel bir bilgi vermiştir.
E) Kahraman anlatıcı, görülen geçmiş zamanla tanık olduğu bir olayı aktarmıştır.

28 "Köyün girişindeki değirmen, yosun tutmuş taş duvarları ve gıcırdayarak dönen tahta çarkıyla eski bir masal kahramanına benziyordu. O sabah değirmenci erkenden kalktı, çuvalları sırtlayıp içeri taşıdı ve taşları dönmeye bıraktı."
Bu parçada hangi anlatım biçimleri birlikte kullanılmıştır?

A) Açıklama ve tartışma
B) Tartışma ve betimleme
C) Betimleme ve öyküleme
D) Öyküleme ve açıklama
E) Yalnızca açıklama

29 Aşağıdaki metin türlerinden hangisinde **tartışmacı anlatım** en çok beklenir?

A) Bir kahramanlık destanı
B) Bir fabl
C) Bir gezi yazısındaki manzara anlatımı
D) Bir görüşü savunan ve karşıt görüşleri çürüten makale
E) Bir çocuk masalı

30 Bir fablda anlatıcının **ilahi bakış açısını** tercih etmesinin fablın **öğüt verme** amacına katkısını açıklayınız.

Takıldığın soruyu işaretle, konu özetine tekrar göz at. Başarılar!
Diğer konuların çalışma kâğıtları ve deneme sınavları: **maarifpdf.com.tr**